

Каращук Андрій Миколайович

Студент філософського факультету

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0009-0009-2061-2550>

e-mail: karasukandrei@gmail.com

Каращук Микола Григорович

Кандидат політичних наук, доцент

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-5987-9086>

e-mail: niko_karaschuk@ukr.net

ЛЕГІТИМНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Резюме

Стаття присвячена виявленню причин актуалізації дискурсу легітимності державної влади у сучасній Україні. З'ясовано, як теоретичні підходи допомагають краще проаналізувати процеси формування легітимності в сучасній Україні, зокрема, через механізми прозорого управління, правові рамки та соціальну інтеграцію. Дослідження явища легітимності демонструє, що для підтримки стійкості політичних еліт необхідно підтримувати соціальні та політичні очікування, які еволюціонують під впливом національних ідей, демократичних процесів і зовнішніх чинників.

Висвітлені такі аспекти формування легітимності державної влади, як соціально-економічні, юридичні, політичні чинники, роль культурних цінностей. Показано, як впливають економічні показники, рівень громадської підтримки на легітимну владу, особливо під час кризи. Розглянуто питання стабільності політичного режиму та забезпечення підтримки громадян через механізми прозорого управління та дотримання правових норм.

На прикладі України продемонстровано, як легітимність державної влади частково залежить від відповідності очікуваних громадянами державних дій, а також від того, наскільки політична еліта здатна відображати

національні інтереси та захищати суверенітет країни. Революції та вибори в Україні довели, що легітимність не є статичною, а постійно перебуває під впливом змін у суспільних настроях та політичній активності громадян, а саме тому легітимність потрібно постійно підтримувати. Зазначено, що зовнішні загрози, є тим фактором, які посилюють роль влади як гаранта безпеки, що додало нових аспектів у процес її легітимації.

Ключові слова: легітимність, влада, політичні еліти, громадянське суспільство, криза легітимності, демократія.

Вступ

У наш час кожна високо розвинута країна прагне зберігати демократичні цінності. Легітимність влади виступає саме тим явищем, яке здатне це зробити, забезпечуючи стабільності будь-якої політичної системи. Громадянська довіра визначає, наскільки суспільство визнає правомірність дій уряду і приймає його рішення. У сучасному світі легітимність зіштовхується з рядом проблем, зокрема це можна пояснити глобалізацією, розвитком засобів масової комунікації та різноманіттям політичних ідеологій. Довіра до владних структур стає все меншою через корупцію, неефективне управління державою, також це можна пояснити відокремленістю політичних еліт від суспільства. Демократії різних країн зіштовхуються з викликами пов'язаними зі збереження довіри, оскільки населення наполягає на більшій прозорості політичної системи та участі в управлінні. В епоху швидких змін легітимність влади все більше залежить від її здатності адаптуватися і відповідати на виклики часу.

У науковій та публіцистичній літературі, засобах мас-медіа останнім часом ми спостерігаємо зростання інтересу до вивчення феномену легітимності державної влади і зростаюча її роль у становленні і розвитку взаємозв'язків влади і суспільства. Становлення легітимності державної влади, її етапи розвитку досліджували: М. Вебер, Дж. Стеффек, Т. Лукман, П. Бергер, Д. Істон, В. Грант. Серед вітчизняних науковців проблему легітимності досліджували: А. Заєць, О. Ковал, С. Максимов, І. Овчар, О. Гиркіна, І. Горбатенко, Н. Кононенко, А. Куриленко, Д. Левченко, Н. Ротар, Є. Цокур та ін.

Аналіз наукових публікацій показує, що дана тема завжди буде актуальною, і завжди будуть вестись дискусії з даної тематики. Дане дослідження спрямоване на поглиблення розуміння цього феномену та його специфіки в українському контексті, з огляду на сучасні виклики, які ставлять під сумнів стійкі підвалини легітимності державної влади в сучасній Україні. Метою статті є аналіз і оцінка легітимності сучасної державної влади в контексті її впливу на стабільність та ефективність політичних систем.

Методи дослідження

У процесі написання статті було використано три основні методи дослідження: системний підхід, порівняльний аналіз та історичний метод. Системний підхід дозволив комплексно розглянути феномен легітимності, дослідити його взаємозв'язок з економічними, соціальними та політичними факторами, а також зрозуміти, як кожен з цих елементів впливає на загальну стійкість державної влади. Завдяки порівняльному аналізу вдалося виявити особливості легітимності української влади у різні періоди, також даний метод показав спільні явища, які підвищили рівень легітимності політичних еліт в кризові моменти. Історичний метод став цінним інструментом для вивчення розвитку легітимності в Україні, зокрема через аналіз ключових подій, таких як Помаранчева революція та Революція гідності, які мали значний вплив на суспільне ставлення до державних інституцій.

Результати дослідження

Дивлячись за історією перших держав, можна помітити спільну рису, а саме невдоволення громадянами владою. У кожній державі завжди були і будуть громадяни, які не сприйматимуть своїх лідерів, але це не означає, що політична еліта повинна відмовлятися від свого титулу або переставати слухати нижчі верстви населення. Найкращим рішенням у даній ситуації буде зменшення кількості, невдоволених владою, громадян за рахунок збільшення рівня легітимності державної влади.

Одним із найвідоміших підходів до розуміння легітимності запропонував німецький мислитель Макс Вебер. Мислитель виділив три типи легітимності, а саме: традиційну, харизматичну та раціонально-правову. Під традиційним типом легітимності мислитель розумів повагу до звичаїв та історичних практик. За таким типом влада правителя визнана правомірною, якщо вона використовується як традиція, яка в суспільстві протягом тривалого часу. Найкращим прикладом будуть монархічні держави, які обґрунтовуються на традиційній легітимності, коли державна влада передається в спадок і суспільство сприймає це правомірним [1, с. 66].

Харизматична легітимність, в свою чергу, визначається через особисті якості правителя, його здатність надихати і об'єднувати людей. Харизматичний державець може мати значний вплив на своїх прихильників навіть за винятком формального права на владу. Слід зазначити, що цей тип легітимності державної влади характерний для революційних рухів або кризових ситуацій, коли з'являється персона, яка може викликати довіру та підтримку громадян [1, с. 252].

Раціонально-правова легітимність, за Максом Вебером, навпаки, базується на правових нормах та чітких процедурах. За даного типу легітимності

влада підтримується народом, якщо вона діє відповідно до закону, а громадяни визнають правові процедури легітимними [1, с. 341].

На основі концепції Макса Вебера, Дж. Стеффек робить висновок, що раціонально-правова легітимність державної влади має перевагу над традиційною та харизматичною типами. Мислитель вважає, що в сучасному світі, де держави тісно інтегровані одна з одною, раціонально-правова легітимність є найправильнішим варіантом для міжнародного порядку. Дж. Стеффек підкреслює, що в умовах сучасного глобального світу саме раціонально-правова легітимність є найбільш стійкою, оскільки вона гарантує, що влада функціонуватиме на основі закону та справедливих процедур, а не на основі особистої влади чи культурних звичаїв [2].

Канадський політолог Д. Істон розглядає легітимність як процес дифузії підтримки режиму. Він підкреслює, що легітимність не є статичним чи одноразовим явищем, а складається з різноманітних компонентів і процесів, які пронизують усе суспільство. Згідно з ідеєю Істона, дифузія підтримки означає, що легітимність влади не обмежується лише наявністю формальних чи фізичних повноважень. Вона також базується на широкому визнанні та підтримці правомірності й справедливості влади з боку суспільства. Це включає не лише формальне підтвердження законності державної влади, а й активну підтримку з боку соціальних груп та інституцій, які сприймають владу як законну та обґрунтовану. У суспільстві дифузія підтримки може проявлятися у різних формах: через участь громадян у виборах, дотримання законів, ставлення до урядових установ і сприйняття політичних лідерів. Саме такі елементи допомагають формувати й зміцнювати легітимність державної влади, сприяючи розвитку довіри та підтримки громадян.

Американські соціологи Пітер Бергер і Томас Лукман висунули теорію, що легітимність державної влади ґрунтується не лише на волі правлячої еліти чи їхньому впливі, а в перш за все на соціальному конструкті. На думку мислителів, основою для легітимності є здатність влади відображати культурні цінності та норми, що визнаються та підтримуються суспільством. П. Бергер і Т. Лукман розуміли легітимність як соціальний процес, у якому ключову роль відіграє симбіоз влади з громадянами. Мислителі вважали, що легітимність виникає тоді, коли громадяни бачать у владі відображення власних культурних орієнтирів і соціальних цінностей. У даний процес входить визнання суспільством соціальних інститутів, правових норм та деякі інші аспекти, які є загальноприйнятими. Звідси, легітимність державної влади можна розглядати як результат взаємодії між державою та її громадянами, а не як щось, що нав'язується зверху [3, с. 87].

Ключовою концепцією для розуміння сутності легітимності є ідея хабітуалізації, або закріплення певних звичок та поведінкових моделей. На думку авторів, хабітуалізація означає, що через певний час деякі дії, звички та

цінності закріплюються в громадськості як норми, за якими слідує всі. Зокрема, коли уряд зразу в раз дотримується певних принципів у своїх діях, це стає звичкою, яка поступово приймається громадянами як належна і природна. Слід зазначити, що така звичка формується в стійку модель поведінки, яку суспільство починає сприймати як певний фрагмент нормального соціального порядку. Процес хабітуалізації формує основу для соціальної типологізації. П. Бергер і Т. Лукман підкреслюють, що взаємодія між різними соц. інстанціями, зокрема таких як громадяни, організації та державні інститути, виступає позитивним фактором для утвердження легітимності. Важливою характеристикою легітимності є її здатність змінюватися та адаптуватися залежно від суспільних умов. Якщо влада прагне залишатися легітимною, вона повинна відображати цінності та очікування, що змінюються з плином часу. Це означає, що легітимність ніколи не є статичною чи раз і назавжди закріпленою. Вона потребує постійного оновлення та підтвердження через дії, які відповідають суспільним нормам і сприяють розвитку взаєморозуміння між владою та громадянами [3, с. 111].

З огляду на це, легітимність у розумінні Бергера та Лукмана є результатом багатовимірного соціального процесу, що об'єднує культурні, правові та політичні чинники. Вона включає у себе не лише визнання формальної законності державної влади, але й підтримку її діяльності з боку громадян. Це підтверджує той факт, що основою для підтримки влади є культурна і соціальна ідентичність, яку вона здатна забезпечувати.

На наш погляд, легітимність є тим аспектом, який відіграє основну роль у підтримці стабільності держави та її інституцій. Якщо суспільство сприйматиме державну владу як законну, тоді воно буде добровільно готове підкорятись її рішенням, навіть у складні періоди. Без суспільного визнання влада ризикує стикнутися з нестабільністю, протестами чи навіть втратити контроль над ситуацією в країні. Таким чином, легітимність виступає фундаментом, який об'єднує державу та суспільство навколо спільних цінностей і правил.

Одним із важливих аспектів легітимності є здатність влади адекватно представляти та захищати інтереси своїх громадян. Коли влада визнана легітимною, її рішення сприймаються як обґрунтовані та справедливі, що дозволяють уникнути соціальних конфліктів. Легітимність створює суспільний консенсус, у рамках якого громадяни готові мирно співіснувати, довіряючи владі рішення суспільних проблем. Це особливо важливо в умовах політичного кризу, коли саме легітимність дозволяє владі зберегти стабільність, навіть якщо реформи чи складні рішення викликають певне незадоволення. Суспільна довіра до владних інституцій також впливає на економічну стабільність держави, зокрема коли влада заручається підтримкою громадян (підприємців), це сприяє залученню інвестицій, створенню нових робочих

місць та в цілому економічному зростанню. Легітимна влада здатна забезпечити сприятливі умови для економічного розвитку, зокрема після прозорих і зрозумілих законів, які будуть прийняті для бізнесу і суспільства. Звідси, можна зробити висновок, що відсутність легітимності, навпаки, може створити атмосферу нестабільності, яка відлякує інвесторів і підтримує економічні перспективи країни.

Здатність влади забезпечити легітимність також залежить від її ефективності та готовності реагувати на суспільні запити. Влада, яка не бере до уваги потреби громадян або демонструє бездіяльність у складних ситуаціях, ризикує втратити легітимність, що може призвести до зростання незадоволення та протестів. Навпаки, чим більше влада враховує інтереси громадян і демонструє відкритість до діалогу, тим більше зростає рівень довіри, що сприяє стабільності. Іншим чинником легітимності є прозорість та підзвітність державних структур. Відкритість влади у прийнятих рішеннях та доступність інформації про діяльність державних установ дозволяє громадянам відчувати свою причетність до процесу управління. Коли громадяни впевнені, що мають вплив на рішення і можуть контролювати владу, рівень підтримки державних інституцій зростає. Це створює умови для активної участі громадян у політичному житті і зменшує ймовірність виникнення суспільного напруження. Слід зазначити, що легітимність не є постійною, саме тому вона повинна постійно підтверджуватись. У XIX ст. один Ф. Гізо зазначав наступне: «Жодна влада над людьми не звільнена від обов'язку доводити свою легітимність... тією мірою, якою законна влада має право на свободу людини, свобода має право вимагати від влади доказів її легітимності» [4, с. 410].

Легітимність влади формує роль країни на міжнародній арені. Визнаний народом уряд має більший авторитет, а відповідно і більшу підтримку з боку міжнародної спільноти, а це в свою чергу може забезпечити доступ до економічних ресурсів, технологій та союзників у випадку зовнішніх загроз.

Формування легітимної державної влади є доволі складним процесом, так як залежить від великої кількості причин, серед яких ключову роль відіграють економічні, соціальні, політичні та юридичні аспекти. Кожен з наведених факторів робить свій внесок у розуміння державної влади як правомірної, справедливої та такої, що заслуговує на підтримку громадян.

Економічний добробут в державі є одним з основних аспектів, що впливає на рівень легітимності влади. У країні із стабільною економікою маси традиційно більше довіряють владі. За умови забезпечення урядом економічної стабільності, робочих місць та збільшенні доходів, люди будуть почуватися захищеними та впевненими у майбутньому. В свою чергу економічна криза або нестабільність в країні, навпаки, знищують легітимність, що призводять до зниження рівня життя, зростання безробіття та в цілому

соціального незадоволення. Прикладом може бути ситуація, що склалася в Україні під час економічної кризи в 2014–2015 роках після анексії Криму та початку збройного конфлікту на Донбасі. Ця криза супроводжувалася значним падінням національної валюти, інфляцією та стрімким зростанням ціною на базові товари і послуги У 2014–2015 роках ВВП впав на 15,8%. Ситуація в державі значно погіршилася, і це викликало незадоволення в суспільства, яке очікували швидкого покращення після Революції гідності [5].

Таким чином, економічна нестабільність в країні підривала довіру до нової влади, якій було надано великий кредит довіри під час їхнього приходу. Громадяни почали вважати, що влада не ефективно бореться з кризою, не створює робочих місць і не покращує добробут населення. Економічна криза супроводжувалася масовою міграцією громадян, які шукали кращих умов праці та життя в цілому за кордоном. У цей час влада почала реформи у фінансовій сфері, відновлюючи співпрацю з МВФ, таким чином поступово стабілізуючи економічні показники, проте сам процес був повільним, але його було достатньо для підтримки рівня легітимності державної влади в очах багатьох громадян [5]. Економічні показники демонструють можливість політичних акторів забезпечувати добробут своїх громадян, і якщо вони очікують очікування суспільства, рівень легітимності зростає. У цьому сенсі економіка виступає індикатором того, ефективно влада виконує свої функції.

Соціальні аспекти, зокрема такі як рівень громадської підтримки та громадської думки, також мають вагомий вплив на формування легітимності державної влади. Якщо велика частина суспільства підтримує рішення політичної еліти, уряд виглядатиме як правомірний в очах народу і заслуговуватиме на їхню довіру. Доречно згадати також про почуття соціальної справедливості: коли суспільство вірить, що політична еліта діє в інтересах усіх соціальних груп, а не тільки у власних інтересах, тоді рівень довіри до неї зростає. Для покращення рівня легітимності, влада може залучати маси до процесу прийняття рішень, а також участь у громадських дискусіях цих самих мас, таким чином люди будуть вважати, що їхні оцінки мають значення.

Прозорість виборчої системи, демократичні вибори, які проходять без порушень і маніпуляцій є політичними факторами, які створюють основу для довіри громадян до влади, після чого суспільство сприймає політичну еліту як свою волю. Важливим моментом тут є саме наявність реальних змін і політичної конкуренції: тобто, якщо громадяни бачать, що вони можуть вільно вибирати лідерів і впливати на політичні інститути, тоді вони будуть готові її підтримувати. Політична стабільність також відіграє вагомую роль, якщо у владних структурах немає постійних конфліктів, зокрема між гілками влади, тоді суспільство відчуває себе спокійніше і впевненіше. Довіра до політичних інститутів залежить від того, наскільки влада готова до діалогу із суспільством, і чи готова взагалі відповідати за свої вчинки [6].

Юридичні фактори, такі як: дотримання прав і свобод громадян, верховенство права, справедливість судової системи та ін., є ще однією основою для формування легітимності. Якщо влада надає захист прав усім громадянам, незалежно від їхнього соціального статусу — це збільшить рівень довіри до владних структур. Суспільство, яке вважає, що їхні права захищені, має більше підстав вважати, що їхня влада є легітимною. Верховне право гарантує, що кожна особа в державі, разом з представниками влади, підпорядковуються єдиним законам і нормам, що створює відчуття справедливості та безпеки. У такому середовищі держава сприймається як правомірна та справедлива, а відповідно й легітимна.

На додачу, слід підкреслити, що вище зазначені аспекти тісно взаємопов'язані та посилюють один одного. Зокрема економічна стабільність сприяє громадській підтримці та соціальному світу, що, а це в свою чергу, зміцнює політичні інституції. Відповідальна політика та прозорість влади стимулюють довіру до юридичних інституцій, а дотримання прав людини забезпечує підтримку з боку суспільства. Отже, комплексний підхід до забезпечення легітимності державної влади забезпечує зручність між цими аспектами, що створює надійну основу для стабільності в країні.

Важливо згадати історичний досвід формування легітимності державної влади в Україні адже це є важливим для розуміння сучасних процесів та політичної динаміки. В цілому легітимність влади в Україні зазнавала різких змін, зокрема через суспільно-політичні виклики, кризи та глибокі суспільні трансформації. Події, з початку незалежності України, показують, як різні етапи розвитку та вимоги громадян впливали на ставлення мас до держави та її політичної еліти.

Після проголошення незалежності в 1991 році перед Україною поставало завдання створити легітимну державну владу, яка б в свою чергу відповідала національним інтересам та була прийнятною для суспільства. Початок 1990-х років супроводжувався значними політичними та економічними викликами: необхідністю перейти від планової до ринкової економіки, створити ефективні інститути влади. Перші президентські і парламентські вибори стали ключовими подіями, що дали поштовх формуванню легітимності. Громадяни вперше мали змогу вільно обирати своїх представників, і цей процес сприяв посиленню довіри до нової влади. Проте слід зазначити, на думку Н. Кононенко, суспільство було тоді поляризоване, яка на думку мислителя штучно підтримувалася державною владою для зміцнення свого впливу і в той же час для зменшення впливу громадян на політичні процеси. Дана поляризація виникала, на думку авторки, через розбіжність поглядів громадян [7, с. 80]. Загалом політичні та економічні труднощі в цей період породжували зростаючий скептицизм, і політична еліта зіштовхнулася з проблемою збереження власної легітимності в умовах глибоких криз.

Наступним викликом стала криза легітимності української влади у 2004 році, тоді дана криза досягла свого піку, коли вибори були затьмарені численними порушеннями та звинуваченнями у фальсифікаціях. Це не могло залишитись не помітним, суспільство було обурене діями влади, такі вчинки викликали хвилю громадських протестів, які увійшли в історію України як Помаранчева революція. Причиною кризи легітимності державної влади стало невдоволення громадянами корупцією з боку влади, браком прозорості та підзвітності у виборах та небажанням політичних еліт прислухатися до громадян. Революція показала важливість громадянського суспільства, яке відіграло ключову роль у зміні влади. Помаранчева революція стала переломним моментом та символом того, що легітимність державної влади в Україні може бути встановлена не лише через вибори, але й завдяки підтримці демократичних ідей та справедливості. Зазначимо, що саме в цей період, як вважає Є. Цокур: «Події «помаранчевої революції» означили перехід до персоналізованої легітимації, джерелом якої стали особистісні якості лідера та активна позиція суспільства» [8, с. 178].

Наступна криза легітимності державної влади утворилась в період з 2013 по 2014 роки під час Революції гідності, яка показала суспільне розчарування владою, корупційними схемами політичних еліт та відсутністю реформ для підтримки стабільності країни. Після відмови В. Януковичем підписати угоду про асоціацію з Європейським Союзом почалися масштабні протести, які швидко перетворились у масовий рух за зміну політичного курсу. Дана революція зробила більш вагомий внесок для легітимності української влади, адже саме ця революція ознаменувала остаточний вибір українського суспільства на користь європейської інтеграції та розвитку демократичної держави. Після втечі В. Януковича та розпаду уряду в країні розпочався новий етап легітимації влади, яка мала базуватися окрім прозорості, справедливості ще й на європейському векторі розвитку. Слід зазначити, що події даної революції призвели до військових дій, що вплинуло на формування національної ідентичності та зміцнення легітимності державної влади в очах більшості громадян, яке згуртувалося перед загрозою [9, с. 86].

По завершенню революційних подій Україна розпочала процес оновлення державних інституцій та зарученням нової підтримки серед суспільства, але виклики залишилися. Зокрема вибори в 2019 року продемонстрували чергову кризу легітимності влади, оскільки було видно серйозне незадоволення громадянами «старими» політичними елітами. Обрання нового президента та оновлення складу Верховної Ради стали важливим етапом для утвердження легітимності державної влади, оскільки в суспільстві зросли очікування щодо змін, реформ та боротьби з корупцією. Ці вибори були сприйняті як можливість підвищити рівень довіри до влади, адже нові обличчя в політиці символізували прагнення до реформ та очищення від старих

корупційних схем. Перші роки президентства В. Зеленського були позначені спробами реформування різних сфер життя країни. Основну увагу було зосереджено на боротьбі з корупцією, реформуванні судової системи, децентралізації влади та покращенні інвестиційного клімату. Було запущено низку ініціатив, спрямованих на цифровізацію державних послуг, що мало підвищити прозорість і зменшити бюрократію [10, с. 202].

Однак реалізація цих реформ стикалася з багатьма труднощами. Опір з боку старої політичної еліти, бюрократичні перешкоди і внутрішні конфлікти в самій партії «Слуга народу» ускладнювали процес змін. Попри це, уряду Зеленського вдалося досягти певних успіхів, таких як запровадження ринку землі та запуск антикорупційного суду.

Висновки

Історія української державності демонструє складний шлях легітимності влади в країні, яка оминула численні політичні кризи, революції та зовнішні виклики. Кожна криза, від здобуття незалежності до останніх виборів, формувала нові уявлення про легітимність української влади, яка тепер значно залежить від демократичних цінностей, прозорості виборів та підтримки з боку громадян.

Легітимність державної влади в Україні показує, що цей процес — складний і багатогранний, даний феномен обґрунтовується численними соціальними, економічними та політичними аспектами. Легітимність української влади стала результатом швидких історичних змін, які не лише випробовували суспільство на витривалість, а й створювали кардинально інші підходи до взаємозв'язку між суспільством та політичними елітами. Загалом, легітимність української влади залишається тим феноменом, який формується в першу чергу під впливом національної ідентичності, культурних норм та актуальних потреб суспільства. Кожен новий виклик підтверджує важливість відкритого політичного процесу та активної громадської участі. Це вказує на необхідність подальших реформ і зміцнення демократичних інституцій, щоб забезпечити стабільність і довіру суспільства до влади у довгостроковій перспективі.

Список посилань

1. Weber M. The Theory of Social and Economic Organization. New York: The Free Press, 1964. 382 p.
2. Stteffek J. The power of rational discourse and the legitimacy of international governance. European University Institute. 2000. № 46. URL: http://cadmus. eui. eu/bitstream/handle/1814/1686/00_46.pdf?sequence=1

3. Peter L. Berger, Luckmann T. The Social Construction of Reality: Treatise in the Sociology of Knowledge. United States: Anchor Books, 1966. 240 с.
4. Бліхар В. С. , Бліхар М. М. Конституційні права та свободи людини як основний критерій конституційності й легітимності публічної влади. Латвія: Publishing House «Baltija Publishing». 2020. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/35/549/11571?inline=1>
5. Граждан О. , Блінов О. Як російські вторгнення у 2014 і 2022 роках вплинули на економіку України – порівняння The Page. The Page. 2024. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/padinnya-ekonomiki-vidvijni-z-rosiyeyu-u-2014-i-2022>
6. Batrymenko O. , Karaschuk A. Ways of Legitimizing power in european countries: The days of science of the faculty of philosophy-2023. 537 с. URL: https://search.app?link=https%3A%2F%2Fdaysofscience-knu.net.ua%2Findex.php%2Fconference%2Fissue%2Fview%2F12%2F79&utm_campaign=aga&utm_source=agsadl1%2Csh%2F%2F%2F%2F%2F4
7. Кононенко Н. Легітимність влади: чинники детермінації у повоєнній Україні. Політичні дослідження/Political Studies. 2023. № 1 (5). С. 68–86. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/4_Nataliia-Kononenko.pdf
8. Цокур Є. Проблеми легітимності політичної влади сучасної України. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2014. № 3. С. 172–186. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/tsokur_problemu.pdf
9. Куриленко А. М. Комунікативна складова легітимації влади в демократичних режимах епохи постмодерну. Дис... д-ра філософії: 052, 05/Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2023. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kurylenko_Anastasiia/Komunikatyvna_skladova_lehitymatsii_vlady_v_demokratychnykh_rezhymakh_epokhy_postmodernu.pdf
10. Яковлева Л. Легітимність публічної влади у мережевому суспільстві. Актуальні проблеми філософії та соціології Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2022. С. 201–205.

References

1. Weber, M. (1964). The Theory of Social and Economic Organization. New York: The Free Press, 382 p.

2. Stteffek, J. (2000). The power of rational discourse and the legitimacy of international governance. European University Institute, № 46. URL: http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/1686/00_46.pdf?sequence=1
3. Berger, Peter L., Luckmann, T. (1966). The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge. United States: Anchor Books, 240 с.
4. Blihar, V. S. & Blihar, M. M. (2020). Constitutional human rights and freedoms as the main criterion of constitutionality and legitimacy of public power. Latvia: Publishing House «Baltija Publishing». URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/35/549/1157-1?inline=1> [in Ukrainian].
5. Grazhdan, O. & Blinov, O. (2024). How Russian invasions in 2014 and 2022 affected the economy of Ukraine — comparison The Page. The Page. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/padinnya-ekonomiki-vid-vijni-z-rosiyeyu-u-2014-i-2022>
6. Batrymenko, O. & Karaschuk, A. (2023). Ways of Legitimizing power in european countries: The days of science of the faculty of philosophy, 537. URL: https://search.app?link=https%3A%2F%2Fdaysofscience-knu.net.ua%2Findex.php%2Fconference%2Fissue%2Fview%2F12%2F79&utm_campaign=aga&utm_source=agsadl1%2Csh%2F%2Fgs%2Fm2%2F4 [in Ukrainian].
7. Kononenko, N. (2023). Legitimacy of power: factors of determination in post-war Ukraine. Political studies/Political Studies, № 1 (5), 68–86. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/4_NataliiaKononenko.pdf [in Ukrainian].
8. Tsokur, E. (2014). Problems of the legitimacy of political power in modern Ukraine. Scientific notes of the Institute of Political and Ethnonational Studies named after I. F. Kuras NAS of Ukraine, № 3, 172–186. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/tsokur_problemy.pdf [in Ukrainian].
9. Kurylenko, A. M. (2023). Communicative component of power legitimization in democratic regimes of the postmodern era. Doctor's thesis. Kyiv: Kyiv National University named after Taras Shevchenko. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kurylenko_Anastasiia/Komunikatyvna_skladova_lehitymatsii_vlady_v_demokratychnykh_rezhymakh_epokhy_postmodernu.pdf [in Ukrainian].
10. Yakovleva, L. (2022). Legitimacy of public authority in the network society. Actual problems of philosophy and sociology Odesa: Publishing house " Helvetika", 201–205 [in Ukrainian].

Andrii Karaschuk

Student of the Faculty of Philosophy

Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0009-0009-2061-2550>

e-mail: karasukandrei@gmail.com

Mykola Karaschuk

Candidate of Political Science, Associate Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-5987-9086>

e-mail: niko_karaschuk@ukr.net

LEGITIMACY OF STATE POWER IN MODERN UKRAINE

Abstract

The article is devoted to identifying the reasons for the actualization of the discourse of the legitimacy of state power in modern Ukraine. The relationship between political elites and society is revealed. The work highlights how theoretical approaches help to better analyze the processes of legitimacy formation in modern Ukraine, in particular, through the mechanisms of transparent governance, legal framework and social integration. The study of the phenomenon of legitimacy demonstrates that in order to maintain the stability of political elites, it is necessary to support social and political expectations that evolve under the influence of national ideas, democratic processes, and external factors. Thus, the article discusses how theoretical aspects of legitimacy are implemented in practice and affect the support of state power in Ukraine.

The work highlights such aspects of the formation of the legitimacy of state power as socio-economic, legal, political factors, the role of cultural values. The article examines the issue of the stability of the political regime and ensuring the support of citizens through the mechanisms of transparent management and compliance with legal norms. It is also shown how economic indicators and the level of public support affect the legitimate government, especially during a crisis.

The example of Ukraine shows how the legitimacy of state power depends partly on the compliance of government actions expected by citizens, as well as

on the extent to which the political elite is able to reflect national interests and protect the country's sovereignty. Revolutions and elections in Ukraine proved that legitimacy is not static, but is constantly under the influence of changes in public attitudes and political activity of citizens, and that is why legitimacy must be constantly maintained. The article shows that external threats are the factor that strengthens the role of the government as a guarantor of security, which added new aspects to the process of its legitimation.

Keywords: legitimacy, power, political elites, civil society, crisis of legitimacy, democracy.

Стаття надійшла до редакції 05.11.24

© Каращук А. М. , Каращук М. Г. , 2024